

злочинів, знання у сфері новітніх технологій, що використовуються для вчинення таких злочинів та безпосередніх способів їх вчинення. Задля цього важливим є ретельне вивчення методик та тактик розслідування незаконних заволодінь автомобілями, вчинених із подоланням систем захисту.

1. Криміналістика: Підручник / Кол. авт.: В.Ю. Шепітько, В.О. Коновалова, В.А. Журавель та ін. / За ред. проф. В.Ю. Шепітька. 4-е вид., перер. і доп. Х.: Право, 2008. 464 с.

2. Христов О.Л. Протидія незаконним заволодінням транспортними засобами: криміналістичний аспект: монографія. Дніпро: Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ, 2017. 148 с.

3. Мишуточкин А.Л. Особенности расследования краж автотранспортных средств, совершаемых организованными преступными группами : дисс. на соискание уч. степени канд. юрид. наук : спец. 12.00.09 «Уголовный процесс и криминалистика; судебная экспертиза; оперативно-розыскная деятельность». Омск, 2000. 262 с.

Журавель В.В.

курсант

Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

Науковий керівник – завідувач

кафедри теорії та історії

держави і права

Дніпропетровського державного

університету внутрішніх справ,

д. ю. н., доцент

Боняк В.О.,

РОЛЬ МІЖНАРОДНИХ ОФІЦІЙНИХ СПОСТЕРІГАЧІВ ЯК УЧАСНИКІВ ВИБОРЧОГО ПРОЦЕСУ В УКРАЇНІ

Обрана нами проблематика є досить актуальною з огляду на перебіг цьогорічних виборів Президента України та майбутніх парламентських виборів.

Мета нашого дослідження – висвітлити роль міжнародних офіційних спостерігачів у ході виборчого процесу в Україні.

Офіційний спостерігач – це особа, яка правомочна спостерігати за ходом голосування, підрахунком голосів, іншою діяльністю учасників виборів в період голосування та висвітлення їх результатів. Вони забезпечують зовнішньоорганізаційне спостереження за волевиявленням та підведенням підсумків голосування.

Міжнародне спостереження за виборчим процесом дуже поширене в багатьох країнах: сприяє недопущенню порушень і фальсифікацій, надає

рекомендації щодо поліпшення виборчого процесу.

Так, у нашій державі згідно з чинним Законом «Про вибори народних депутатів України», офіційні спостерігачі можуть бути від іноземних держав і іноземних організацій і реєструються вони Центральною виборчою комісією [1]. У Законі також визначено, що ця ж виборча комісія: приймає рішення про їх реєстрацію або про відмову в реєстрації офіційних спостерігачів від іноземних держав, міжнародних організацій не пізніше як за п'ять днів до дня голосування; видає таким спостерігачам від іноземних держав, міжнародних організацій посвідчення за встановленою нею формою, що їй надає їм можливість здійснювати свої повноваження на території України та на закордонних виборчих дільницях (чч. 2, 4, 5 ст. 79).

Водночас, міжнародним офіційним спостерігачем не може бути:

- 1) особа, яка є громадянином (підданим) держави, визнаної Верховною Радою України державою-агресором або державою-окупантом;
- 2) особа, пропозиції стосовно якої ініційовано або внесено державою, визнаною Верховною Радою України державою-агресором або державою-окупантом (ч. 1 ст. 79 Закону України «Про вибори народних депутатів України»).

Згідно вищезазначеного Закону не можуть бути зареєстровані офіційними спостерігачами від іноземних держав чи міжнародних організацій і громадяни України: вони тільки можуть супроводжувати таких зареєстрованих офіційних спостерігачів на території виборчих дільниць та під час засідань виборчих комісій виключно для виконання функцій перекладача (не більше однієї особи з кожним офіційним спостерігачем) (ч. 3 ст. 79).

Повноваження офіційних спостерігачів, включно і міжнародних, починаються з дня їх реєстрації відповідною виборчою комісією у порядку, і припиняються після встановлення Центральною виборчою комісією результатів виборів депутатів. Виборча комісія, яка зареєструвала офіційного спостерігача, може достроково припинити його повноваження у разі порушення ним Закону України «Про вибори народних депутатів України», прийнявши мотивоване рішення (чч. 4, 5 ст. 77).

Міжнародні спостерігачі, здійснюючі свої спостереження самостійно і незалежно, мають право:

- бути присутніми без дозволу чи запрошення на засіданні Центральної виборчої комісії, а також окружної чи дільничної виборчої комісії, у тому числі при підрахунку голосів та встановленні підсумків голосування, на виборчій дільниці в день голосування у приміщенні, де проводиться голосування (ст. 34 Закону України «Про вибори народних депутатів України»);

- вести спостереження за ходом виборчого процесу (ч. 2 ст. 77);

- бути присутнім на зустрічах кандидатів у депутати, уповноважених осіб партій з виборцями, на передвиборних зборах, мітингах, засіданнях

виборчих комісій;

- знайомитися з матеріалами передвиборної агітації;

- бути присутнім з дотриманням вимог законодавства на засіданнях та перебувати у приміщеннях дільничних та окружних виборчих комісій, спостерігати з будь-якої відстані за діями членів виборчої комісії, у тому числі під час видачі виборцям виборчих бюлетенів у приміщенні для голосування та за місцем перебування виборців, підрахунку голосів, встановлення підсумків голосування, не заважаючи членам виборчої комісії фізично;

- робити фото- та кінозйомки, аудіо- та відеозаписи, не порушуючи при цьому таємниці голосування;

- отримувати копії протоколів про прийняття окружною виборчою комісією виборчих бюлетенів, передачу дільничним виборчим комісіям виборчих бюлетенів, про підрахунок голосів виборців і встановлення підсумків голосування та інших документів у випадках, передбачених Законом України «Про вибори народних депутатів України»;

- після проведення виборів публічно висловлювати свої пропозиції щодо організації проведення виборів депутатів та вдосконалення законодавства України з урахуванням міжнародного досвіду, проводити прес-конференції з додержанням вимог законодавства України;

- утворювати разом з іншими спостерігачами від іноземних держав, міжнародних організацій тимчасові групи офіційних спостерігачів для координації своєї діяльності в межах повноважень, передбачених Законом України «Про вибори народних депутатів України», з інформуванням про це протягом одного дня Центральної виборчої комісії (ч. 6 ст. 79).

Органи публічної влади та виборчі комісії в Україні сприяють офіційним спостерігачам від іноземних держав, міжнародних організацій у здійсненні ними повноважень, а їх фінансове і матеріальне забезпечення відбувається за рахунок коштів тих держав чи організацій, які направили цих спостерігачів у нашу державу, або за їх власні кошти (чч. 8,9 ст. 79 Закону).

Законодавчо також визначено і те, що офіційні спостерігачі від іноземних держав та міжнародних організацій не мають права робити, а саме:

- втручатися в роботу виборчої комісії;

- чинити дії, що порушують законний хід виборчого процесу або неправомірно заважають членам виборчої комісії здійснювати свої повноваження;

- заповнювати замість виборця (у тому числі і на його прохання) виборчий бюлетень або іншим чином порушувати таємницю голосування та використовувати свій статус у діяльності, не пов'язаній зі спостереженням за ходом виборчого процесу [1].

Роль міжнародних офіційних спостерігачів як учасників виборчого процесу є досить важливою. Це підтверджується перебігом виборів Президента України у 2019 р.. Так, на цих виборах Центральною виборчою

комісією було зареєстровано 2020 офіційних спостерігачів від міжнародних організацій та іноземних держав, які відзначили чесність і прозорість виборчого процесу.

Водночас, спостерігачі Міжнародної місії зі спостереження за виборами вказали і на ряд порушень, які все ж таки мали місце, а саме: а) присутність осіб, які не були членами ДВК, але за списками відстежували виборців, які вже здійснили голосування; б) відмова деяким виборцям у голосуванні через те, що вони не були внесені до списків виборців; в) процедурні помилки та порушення під час підрахунку голосів; г) часте недотримання послідовності процедур та основних узгоджувальних процедур та ін.[2].

Бажано, щоб ці зауваги міжнародних спостерігачів були враховані і аналогічні помилки не були допущені учасниками виборчого процесу під час наступних (позачергових чи чергових) парламентських виборів в Україні.

Отже, міжнародне спостереження за виборами – це вияв інтересу міжнародного співтовариства до забезпечення демократичних виборів як складової розвитку демократії, включаючи повагу прав людини й верховенство права. Воно сприяє підвищенню авторитетності, прозорості перебігу виборчого процесу, зниженню рівня конфліктів під час виборів.

---

1. Закон України «Про вибори народних депутатів України». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4061-17> (дата звернення 29.04.2019).

2. Міжнародні спостерігачі зробили попередні висновки про президентські вибори в Україні. URL: <https://rudana.com.ua/news/mizhnarodni-sposterigachi-zrobyly-poperedni-vysnovky-pro-prezydentski-vybyory-v-ukrayini> (дата звернення 25.04.2019).

Зеленіна М. В.

студентка юридичного
факультету

Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

ПОРЯДОК ФІНАНСУВАННЯ ВИТРАТ НА БЕЗОПЛАТНУ ВТОРИННУ ПРАВОВУ ДОПОМОГУ

Обов'язковим елементом будь-якої діяльності, особливо правової є відповідність та побудова її з урахуванням правових принципів, які визначаються, як основні ідеї та провідні засади формування та функціонування діяльності. Так, діяльність щодо надання безоплатної правової допомоги, зокрема вторинної, повинна відповідати принципам, визначеним насамперед у ст. 5 Закону України «Про безоплатну правову допомогу» [4], серед яких закріплений наприклад, принцип гарантованого